

פרשת ואתחנן

המקדש נחרב לעולם.

יוצא, איפוא, כי מאחר שנשבע השי"ת "אם יבואו אל מנוחתי", היינו אל בית המקדש, הרי לא היו מתי מדבר יכולים להיכנס לארץ ישראל לאחר התחיה, מחמת שבועתו של הקב"ה.

אך מאחר שמת משה במדבר, הרי עתיד בית המקדש להיחבר, ולעתיד לבוא יבנה בית מקדש אחר במקומו, אם כן, אין זה אותו בית מקדש עליו נשבע השי"ת שלא יבואו, ובזכות זה יוכלו מתי מדבר להיכנס לארץ בתחיית המתים ולחזות בבית המקדש.

(פרשת דרכים)

"פַּדְּ אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ" (ה, טז).

מצאנו כי בצמזה זו של כיבוד אב ואם, מחזיקים אף באומות העולם ולעיתים יותר מישראל. כמו שאמר רבן שמעון בן גמליאל (בראשית רבה, פרשה סה), "כל ימי הייתי משמש את אבא ולא שימשתי אותו אחד ממאה שישמש עשוי את אביו, עשוי בשעה שהיה משמש את אביו לא היה משמשו אלא בבגדי מלכות". וכן כשאלו את ר"א עד היכן כיבוד אב ואם, הביא להם את מעשהו של דמא בן נתינה (קידושין לא).

ביאר הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל, כי ההסבר לכך הוא, כי מי שעיקר חייו הם חי העולם הזה, חש חובה מוסרית להכיר חובה למי שהביאו לעולם הזה, לכן דווקא ריחוקו מ"השותף השלישי", מביאו להכיר טובה יתרה ל"שני השותפים"...

(אזנים לתורה)

"וְאֵהָבֶתְךָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ" (ו, ה).

פעם אחת הלך הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל לקבץ כסף לדבר מצווה של רבים. אל הגאון התלווה אחד מתלמידיו. לאחר כמה שעות הרגיש התלמיד כי הרב הישיש התעייף והמאמץ קשה עליו, משום כך החל לדבר על לבו, כי מוטב להפסיק ולשוב הביתה.

דבר מצווה שבאה לידי - אמר רבי משה - לא אחמיצה.

חיפש התלמיד דרך כי לשכנע את רבו, ולבסוף עלה במחורו רעיון: רבי - אמר התלמיד - הן לא היה מספיק שהות ללמוד היום... הבה נחזור ללימודנו.

תלמידי היקר - ענה רבי משה - בתורה כתוב: "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", חז"ל למדו אותנו, כי חובה על אדם לתת את הכל למען הקדוש ברוך הוא, את לבו, את נפשו, ואת הדבר האהוב עליו בכל מאודו, הכל למען ה' יתברך! ומהו הדבר האהוב עלי ביותר? - המשיך רבי משה - לימוד התורה הקדושה! גם דבר זה מוכן אני להקריב, כאשר נודמנה לפני מצווה הנוגעת לכלל ישראל.

(וקראת לשבת עונג)

"וּבְכָל מְאֹדְךָ" (ו, ה).

פירוש רש"י: "בכל ממונך, יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו, לך נאמר ובכל מאדך (ברכות סא):".

לכאורה צריך להבין את דברי חז"ל בגמ' (סוטה יב): 'צדיקים ממונם חביב עליהם יותר מגופם'. והרי גם אנו שאינו בדרגת 'צדיקים', חביב עלינו הממון עד למאד, ובמה, איפוא, נתייחדו הצדיקים...?

אך יש הבדל מהותי בינינו לבניהם.

משל למה הדבר דומה: לאדם האומר לחברו, מחבב אני אותך מאד, עד שמחפש אני חברים כמותך. כל בר-דעת מבין כי אמירה זו תמוהה עד למאד. הרי אם באמת מחבב הוא את חברו היה לו להסתפק בחברתו ולא לחפש חברים נוספים.

גם אנו, אם באמת היה ממונונו כה חביב עלינו, לא היינו עמלים להוסיף עליו עוד כהנה וכהנה, כי הרי היינו מלאי סיפוק ואושר עם הממון שנמצא ברשותנו.

אך האמת היא שלא 'ממונונו' הוא אשר חביב עלינו, אלא 'ממון אחרים', לכן הממון שברשותינו אינו משביע אותנו ואנו מתאמצים להשיג עוד ועוד ממון, עד שמרוב להיטות ותאוה נכשלים ח"ו בגזל שעליו אומרים חז"ל שהוא המקטר בראש (ויקרא רבה לג, א).

בכך נבדלו הצדיקים אשר 'ממונם' - הממון שהשיגו ביושר, שניתן להם מאת השי"ת, אם מעט ואם רב, הוא חביב עליהם ושמחים עליהם ומאושרים הם על מה שניתן להם, ולכן הם מדקדקים ונזהרים לא לפזרו חנם. וכל כך למה, 'לפי שאין פושטין ידיהן בגזל', אין הם מחפשים ומתאמים לממון אחרים.

"אָעֲבֵרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה" (ג, כה).

הַמִּדְרָשׁ מְצִיין שְׁתִּיבַת 'אָעֲבֵרָה' הִיא אוֹתִיּוֹת 'רֹאֵה ב'ע'. וכוונת המדרש סתומה וחתומה! והנה, אמרו חז"ל שכאשר אמר הקב"ה למשה שאינו עתיד להיכנס לארץ, התחנן משה לפני הקב"ה שיתן לו רשות להיכנס. וכאשר אמר לו הקב"ה שהגיע זמנו של יהושע למלוך ומשום כך משה אינו יכול להמשיך להנהיג את העם, אמר משה לקב"ה שהוא מוכן לרדת מגדולתו כמלך, ולהיות רק נשיא, ושיהוּשֵׁעַ יִהְיֶה מֶלֶךְ. אמר לו הקב"ה: מעלין בקודש ואין מורידין, ולכן אי אפשר להורידך מ'מלך' ל'נשיא', ולכן עליך להעביר את ההנהגה ליהושע, ולהיאסף אל עמך.

וקשה, וכי לא ידע משה ש"מעלין בקודש ואין מורידין"? ומדוע בכל זאת ביקש מהקב"ה שיורידוהו בדרגה - ממלך לנשיא.

ביאר באופן נפלא בספר אסיפת הכהן: דהנה, מסופר בגמרא (ברכות כח). שלאחר שמינו את ר' אלעזר בן עזריה לנשיא, ביקשו להחזיר לכס הנשיאות את רשב"ג, אך אמרו: אם נוריד את רשב"ג מתפקידו לגמרי, הרי 'מעלין בקודש ואין מורידין', אלא רשב"ג ימסור שיעור שבת אחת, ורשב"ג ימסור שלוש שבתות, וכן הלאה. ממעשה זה למדו, שאם מותירים את הנושא-בתפקיד אפילו בתפקיד קטן ממה שהיה, הרי זה אפשרי, ואין צריך להעלות עוד בקודש.

מעתה יש לומר, שמשה רבינו ראה שיהיה בעתיד מעשה כזה, ולכן טען לקב"ה שיעבידו מתפקידו כמלך וימנהו לנשיא. וזה שאמר המדרש: 'רֹאֵה ב'ע' - משה רבינו ראה ברוח הקודש את המעשה שיהיה עם בן עזריה - שיירד מגדולתו מעט, ולמרות זאת נחשב הדבר ל"מעלין בקודש"...

"וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי רֵב לְךָ" (ג, כו).

'רב לך' - יהושע הגיע זמנו להיות לך רב. אם כן אהיה בהדיוט - 'על אשר מעלתם בי במי מריבה'".

צריך להבין את הדין ודברים שהתנהל בין הקב"ה למשה רבינו.

הנה, עיקר התביעה על משה רבינו בחטא מי מריבה, היתה בשל עוברו על ציווי "עשה", שהרי השי"ת ציווהו: "ודברתם אל הסלע" והוא עבר על ציוויו, ולאו הבא מכלל עשה - עשה. אם כן יש לתמוה מדוע נענש בעונש כה חמור, בשל עבירת "עשה".

ידוע מהגמרא (מונחות מא), כי על ביטול עשה מענישים רק בעידנא דריתחא. והנה, למשה רבינו הרי היה דין מלך, ובחז"ל אמרו (רי"ה טז): 'מלך וצביון - מלך נכנס תחילה לדין, מקמיה דליפוש חרון אף'.

נמצא איפוא שבעת דינו של משה רבינו, עדיין לא היה חרון אף, ואם כל חטאו הוא "עשה", מדוע שיענש בעונש כה חמור על כך, והרי בעת דינו לא היה זה "עידנא דריתחא".

על כן אמר לו הקב"ה: "רב לך" - גם ללא החטא, כבר הגיע זמנו של יהושע לתלמידך להנהיג את כלל ישראל ולהיות לך רב.

השיבו משה רבינו: אם כן רצוני להיכנס לארץ ישראל כהדיוט. על כך השיבו השי"ת: אם מבקש אתה להיות כהדיוט, אם כן גם דינך צריך להיגזר כהדיוט ולא כמלך, כאשר כבר יש חרון אף, על כן יש מקום לדון אותך ולהענישך "על אשר מעלתם בי במי מריבה".

"כִּי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה" (ג, כז).

מובא במדרש רבה: 'אמרו לו הקב"ה למשה: אם אתה נקבר כאן אצלן, בזכותך הן באין עמך'.

מה הקשר בין מיתתו של משה רבינו במדבר, לבין תחייתם של מתי מדבר וכניסתם לארץ, ומה טעם תלה המדרש את ביאת מתי מדבר לארץ ישראל עם מיתתו של משה וקבורתו במדבר.

ביאר רבי יהודה רוזאניס זצ"ל, בעל המשנה למלך: בתהלים (צה, יא) נאמר: "אשר נשבעתי באפי אם יבואו אל מנוחתי". נשבע ה' על דור המדבר שלא ייכנסו לארץ ישראל ויראו בבניין בית המקדש הקרוי 'מנוחתי', כמו שדרשו חז"ל בספרי על הפסוק (דברים יב, ט): "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה", כי הכוונה למשכן שילה ולמקדש בירושלים.

בהלכות נדרים מובא (נדרים מו): המודר הנאה מבית זה ונפל הבית ונבנה בית אחר במקומו, מותר להיכנס לשם כיון שנדר מ'בית זה' בדווקא.

והנה, ידוע מדברי רבותינו כי אם היה משה רבינו נכנס לארץ ישראל, לא היה בית

יש לקרוא את החסויות לאחר השבת

הסניף מ'חזקים לחברי ק"פ"ח
בדיקת עיניים מקצועית
ע"י אופטומטריסט
עם מכשור חדיש ומתקדם
הסניף המחודש והמורחב באלעד:
רח' רשב"י 21 (מול נחלת יצחק) טל: 03-9092280

U-OPTIC

יינוע משכנתאות דוד ישר
תכנון + הגשה + תמהיל *
מיחזור משכנתא קיימת.
יינוע ראשוני חנימ!
058-329-33-55

המכון לסת"ם
עבודת הקודש
מבצע ארגונים
מחודרים
לספרי תורה
מכירה ובדיקה של תפילין,
סת"ם ומזוזות וכל צרכי סת"ם
פל': 050-6688011 רפאל ש.

המרת מט"ח
הז'וליק קלוז'בז
פורם את כל סוגי השטרות בעולם
בעמלות ללא תחרות
מט' 050-6379544

